

Отже, модель мотиваційної школи шотландського педагога А. Макліна є оригінальною, новаторською, враховує сучасні тенденції в розвитку теорії і практики педагогіки й становить значний інтерес з метою впровадження у масову школу, зокрема загальноосвітню школу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тадеєва Т. В. Теорія самодетермінації Дісі-Раяна і навчальна мотивація / Т. В. Тадеєва // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – № 3. – С. 213–221.
2. Тадеєва Т. В. Педагогічна феноменологія в генезисі і розвитку теорії самодетермінації Дісі-Раяна / Т. В. Тадеєва // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – № 4. – С. 129–137.
3. Двек К. С. Новая психология успеха. Думай и побеждай / К. С. Двек. – Харьков: Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2007. – 352 с.
4. Bandura A. Self efficacy: The exercise of control / A. Bandura. – New York: WH Freeman, 1997. – 604 p.
5. Dweck C. Self Theories: Their role in motivation, personality and development / C. Dweck. – Philadelphia: Psychology Press, 1999. – 212 p.
6. MacBeath J. Why so afraid to cheer? / J. MacBeath // TES. – 1999. – 17 Sept.
7. McLean A. Motivating every learner / A. McLean. – London: Sage Publications, 2009. – X, 262 p.
8. McLean A. The motivated school / A. McLean. – London: Paul Chapman, 2003. – XVI, 144 p.
9. Murphy D. Motivating every learner. – Book review / D. Murphy // Scottish Educational Review. – 2010. – V. 42 (1). – P. 82–91.
10. Smart S. Engaging work. – Interview with Alan McLean / S. Smart // The Psychologist. – 2005. – V. 18, N 9. – P. 556–557.
11. Sutherland M. J. A model for motivation. – Book review / M. J. Sutherland, C. M. Smith, A. McLean // Scottish Educational Review. – 2004. – V. 36. – P. 79–88.
12. McLean A. Tinseltown values just ain't the way / A. McLean // TESS. – 1999. – 8 Oct.
13. McLean A., Sutherland M. A question of sorts / A. McLean, M. Sutherland // TESS. – 2000. – 21 Dec.
14. McLean A. Why should women to be like men? / A. McLean // TESS. – 2000. – 4 Feb.
15. McLean A. Holding the line in a changing classroom / A. McLean // TESS. – 2000. – 2 Jun.
16. McLean A. Your pupil's esteem depends on you, too / A. McLean // TESS. – 2000. – 3 Nov.
17. McLean A. Have we got it wrong about self-esteem? / A. McLean // TESS. – 2001. – 16 Mar.
18. McLean A. Re appraising praise / A. McLean // TESS. – 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.themotivatedschool.com/tessArticles.html>

УДК 371.15

Л. В. ОГНІВКО

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФІНАНСІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

З'ясовано основні особливості програм підготовки магістрів фінансів у вищих навчальних закладах (ВНЗ) США: велика варіативність програм і напрямів спеціалізації, використання модульної системи, поєднання базових курсів з професійними спеціалізованими курсами за вибором. Охарактеризовано вступні вимоги, навчальні плани, цілі та основні вимоги до підготовки магістрів в галузі фінансів.

Ключові слова: магістр фінансів, навчальний план, цілі підготовки магістрів фінансів.

Л. В. ОГНІВКО

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ ФИНАНСОВ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ США

Рассмотрены особенности программ для профессиональной подготовки магистров финансов в вузах США: большая вариативность программ и направлений специализации, использование модульной системы, сочетание базовых курсов с профессиональными специализированными курсами по выбору. Дана характеристика вступительных требований, учебных планов, целей и основных требований в подготовке будущих магистров финансов.

Ключевые слова: магистр финансов, учебный план, цели подготовки магистров финансов.

L. V. OHNIVKO

PECULIARITIES OF TRAINING OF MASTERS OF SCIENCE IN FINANCE AT THE US HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article defines the main peculiarities of US Masters of Science in Finance programs: a wide variety of programs and areas of specialization, the use of the modular system, the combination of basic courses with professional elective courses. The characteristics of the admission requirements, US Masters of Science in Finance curricula, objectives and basic requirements for their training are discussed.

Keywords: *Master of Science in Finance, curriculum, Masters of Science in Finance training objectives.*

Сучасний стан розвитку економіки України потребує фахівців, які здатні приймати нестандартні рішення щодо пошуку шляхів подолання економічної кризи й зростання виробництва. У зв'язку з цим перед вітчизняними ВНЗ постає завдання підвищення вимог стосовно підготовки фахівців економічного профілю, зокрема в галузі фінансів. Особливо цінним є вивчення досвіду підготовки магістрів фінансів у США – країні з високорозвинутою економікою і значним досвідом підготовки фінансистів.

Становлення і розвиток вищої економічної освіти в США розглядається в працях Б. Дуба, О. Набоки. Розвиток американської бізнес-освіти висвітлюється у дослідженнях В. Ільїної та О. Красовської. Проблему підготовки бакалаврів економіки у США вивчила Н. Войнаровська. Особливостям підготовки фахівців банківської справи присвячені праці Х. Засадної і Г. Кравчук. Організація магістерської підготовки зі спеціальностей економічного профілю у США досліджена С. Кричевським. Однак в науковій літературі недостатньо висвітлено систему підготовки магістрів в галузі фінансів в американських ВНЗ.

Мета статті – розкрити особливості програм підготовки магістрів фінансів у ВНЗ США.

У США магістрів наук в галузі фінансів (Master of Science in Finance) готують у коледжах бізнесу й економіки, бізнес-школах, які є структурними підрозділами державних й приватних університетів.

На відміну від магістерських програм з економіки, де присуджують ступені як магістра наук (Master of Science), так і магістра мистецтв (Master of Artes), в галузі фінансів присуджують ступінь магістра наук. Однак є ВНЗ, які присуджують ступінь магістра мистецтв в галузі економіки і фінансів (бізнес-школа Брандейського університету, Нова школа соціальних досліджень в Нью-Йорку). Деякі ВНЗ пропонують абітурієнтам здобути подвійні ступені, наприклад: ступінь MBA і магістра наук в галузі фінансів (Університет штату Делавар), магістра наук в галузі економіки і фінансів (Університет Вайомінга), магістра в галузі фінансів і доктора юридичних наук (Університет штату Луїзіана) [4; 6; 8; 13; 14].

ВНЗ США пропонують різні форми магістерської підготовки: денну, заочну і дистанційну.

Як стверджують Х. Засадна і Г. Кравчук, у США не практикується отримання ступеня магістра одразу після завершення програми бакалавра. Закінчивши рівень бакалавра, студенти, як правило, працюють у банках і фінансових установах на посадах нижчого рівня. Після двох років набуття досвіду роботи у фаховій галузі вони обирають вузьку спеціалізацію і вступають на магістерські програми [1]. Зазначимо, що ВНЗ не вимагають від абітурієнта, який вступає на магістерську програму в галузі фінансів, досвіду роботи. Лише окремі ВНЗ ставлять умову, що такий досвід бажаний.

Аналіз вступних вимог 30 магістерських програм у галузі фінансів (Master of Science in Finance) різних американських ВНЗ показав, що до вступників висуваються певні вимоги.

Мати ступінь бакалавра в акредитованому ВНЗ. Попередня освіта в галузі фінансів не вимагається. Лише 10% програм розроблені для тих, хто має бакалавра з економіки, бухгалтерського обліку чи фінансів.

Середній бал за GPA 3,0 і вище.

Успішне завершення (з середнім балом 3,0 (B) або вище) курсів «Обчислення I та II», «Вступ у фінанси», «Статистика», «Бухгалтерський облік», «Мікроекономічна теорія», «Макроекономічна теорія проміжного рівня».

Комбіновані вербальні та кількісні показники GRE 50% або вище.

Резюме.

Три академічні рекомендаційні листи.

Виклад академічних та особистих цілей (максимум 250 слів).

Абітурієнтам, для яких англійська мова не є рідною, скласти стандартизований тест на знання цієї мови як іноземної: TOEFL 550 балів або вище (чи IBT 80) або IELTS 6,5 і вище.

Скласти іспит GMAT-550.

Вступники, які не мають необхідних попередніх базових знань з економіки та фінансів, можуть звернутися з проханням бути зарахованими як магістранти з невизначеним статусом. Цей статус, як правило, зобов'язує їх пройти спеціальні курси, вказані комітетом магістратури під час розгляду заяви. Так, в університетах Тампа, Бентлі, штату Делавер, штату Іллінойс-Урбана-Шампейн, Американському університеті Вашингтона студентам пропонують пройти підготовчі семінари, курси, які допоможуть розглянути основні поняття в галузі фінансів [2; 3; 11; 14], наприклад: з математичної статистики, бухгалтерського обліку, економіки, основ фінансів, фінансового звіту і аналізу тощо. У більшості ВНЗ кредити за них не нараховуються. Після закінчення цих курсів з оцінками не менше 3,0 (B) або краще студент може подати заявку на звичайне зарахування на програму магістра фінансів.

Вступ на таку програму конкурсний. Той, хто відповідає заявленим вимогам, не може бути гарантовано зарахованим, а того, хто не в змозі задовольнити всі вимоги, не зарахують на навчання. Рішення про зарахування на програму приймає комітет магістерської програми в галузі фінансів. Зазначимо, що лише в одному із 30 проаналізованих ВНЗ – Приватному університеті Пейс – проводять співбесіду з абітурієнтами, які вступають на магістерську програму з фінансів.

У більшості ВНЗ магістерські групи невеликі – до 30 осіб, хоча в деяких (наприклад, Університет штату Іллінойс-Урбана-Шампейн) нараховують більше 100 осіб. Середній вік магістрантів з фінансів – 24–25 років.

Хоч у США не існує єдиних освітніх стандартів вищої освіти, все ж простежується подібність серед магістерських програм в галузі фінансів за їх тривалістю, місією, освітніми цілями, структурою, переліком дисциплін.

Аналіз програм підготовки магістрів наук в галузі фінансів різних державних і приватних ВНЗ показав, що вони тривають в середньому 1–2 роки навчання. Для успішного завершення програми магістрант повинен набрати, зазвичай, від 30 до 40 кредитів.

Усі магістерські програми за призначенням можна поділити на дві групи. До першої можна віднести ті програми, які призначені для тих, хто має ступінь бакалавра в галузі фінансів чи економіки, бухгалтерського обліку і прагне вдосконалити свої знання, стати професіоналом найвищого рівня в галузі фінансового аналізу, управління інвестиціями, фінансового менеджменту, банківської справи тощо. Наприклад, це магістерські програми коледжу бізнесу та економіки Університету Західної Вірджинії, коледжу бізнес-адміністрування Міжнародного університету Флориди, школи бізнесу Приватного університету Пейс [5; 17].

До другої групи можна віднести програми, призначені для тих, хто має ступінь бакалавра в будь-якій галузі й бажає стати фахівцем в галузі фінансів. Зазначимо, що обидві групи програм спрямовані на формування фінансових лідерів, які готові взяти на себе вирушення проблем сучасного бізнес-середовища. Це магістерські програми Університету Вайомінга, Техаського університету в Остіні, Університету штату Юта [12; 13; 16].

Аналіз освітніх цілей магістерських програм підготовки фінансистів дав змогу вказати на такі основні з них:

- ознайомлення магістрантів з новими стратегіями, концепціями, технологіями і програмним забезпеченням, сучасною практикою й передовим досвідом у фінансовій галузі;
- розвиток у магістрантів творчості, критичного мислення і соціально відповідальної поведінки, технічних й аналітичних умінь, навичок прийняття рішень, подолання проблем, які дозволять бути конкурентоспроможними в галузі фінансів;

- формування концептуальних знань про застосування цих умінь у вирішенні фінансових проблем бізнесу, узагальненні знань фінансових досліджень;
- формування знань і навичок, необхідних для успішного складання іспитів на отримання професійних сертифікатів, зокрема дипломований фінансовий аналітик (CFA – Chartered Financial Analyst) та ін.;
- забезпечення розуміння магістрантами вітчизняної і світової фінансової індустрії, політико-економічного аналізу динаміки сучасного світу, стану сучасних методів фінансового та економічного аналізу.

У структурі навчальних планів підготовки магістрів в галузі фінансів можна визначити три блоки: обов'язкових дисциплін; вибіркового дисциплін; дисциплін спеціалізації.

Порівняння навчальних планів підготовки магістрів різних ВНЗ показав, що співвідношення частки обов'язкових дисциплін і дисциплін за вибором у них відрізняється. Наприклад, в одних планах 80% загального навчального часу припадає на вивчення обов'язкових дисциплін і 20% – на дисципліни за вибором студента (Університет Південної Флориди, Університет штату Делавер), в других – це співвідношення становить відповідно 50% і 50% (Університет Невада-Рено, Університет Бентлі), в третіх – 40% і 60% (Університет штату Юта, Університет штату Іллінойс-Урбана-Шампейн), в четвертих – 25% і 75% (Університет штату Луїзіана) [3; 9; 10; 14; 15; 16].

Перелік дисциплін, обов'язкових для вивчення в магістратурі в галузі фінансів, є різним в програмах американських університетів. Однак помітна тенденція щодо обов'язкового проходження студентами таких курсів, як «Фінансовий менеджмент», «Теорія фінансів», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Інвестиції», «Фінансова статистика», «Корпоративні фінанси», «Кількісні методи у фінансах», «Аналіз фінансових ринків» й ін.

У школі бізнесу та фінансів Університету Джонс Хопкінс – бізнес-школі світового рівня серед обов'язкових дисциплін є «Ділове спілкування», «Економіка для прийняття рішень», «Етика лідерства».

У 33% проаналізованих навчальних планах підготовки магістрів фінансів пропонується блок дисциплін спеціалізації.

На світовому ринку праці потрібні фахівці з корпоративних фінансів, міжнародних фінансів, інвестицій, цінних паперів. Великий попит є на фінансових аналітиків в корпораціях, банках, страхових компаніях та інших фінансових інституціях. Магістр наук в галузі фінансів є спеціалізованим ступенем з акцентом на інтенсивне вивчення фінансів у цих сферах.

Найбільш поширеними є спеціалізації: «Корпоративні фінанси», «Управління активами та інвестиціями», «Нерухомість», «Управлінська економіка», «Міжнародні банківські і фінансові інститути», «Управління ризиками», «Фінансовий маркетинг», «Фінансове планування». Зі спеціалізації ВНЗ пропонують набір дисциплін, з яких магістрант має право вибрати, як правило, три.

Обов'язковим компонентом навчального плану є блок вибіркового курсів. Він включає кілька десятків курсів, з яких магістрант вибирає лише ті, що, на його думку, знадобляться йому в майбутньому. Кількість курсів, які він може вибрати, – від двох до шести. Крім предметів, спеціалізованих у галузі фінансів, магістранти вивчають курси з інформаційних технологій, статистичне програмне забезпечення (SAS, SPSS, STAT, MS Excel), програмне забезпечення для роботи з базами даних (MS Access).

Складовою більшої частини обов'язкових і вибіркового дисциплін є проекти, що мають цілком практичне спрямування (розглядаються ситуації з реальної практичної діяльності).

В останньому семестрі навчання майбутній магістр повинен захистити дослідницький проект, невелике дослідження чи взяти участь в семінарі з теми дослідження під керівництвом професора. Дослідницький проект має продемонструвати здатність студента застосовувати набуті знання під час вирішення практичних завдань.

Capstone курс з комплексного фінансового аналізу пропонують пройти в Університеті Західної Вірджинії, Пенсільванському університеті [17]. Це узагальнюючий практичний курс, спрямований на розвиток аналітичних здібностей магістрантів на основі базових курсів.

Лише у 10% проаналізованих магістерських програм пропонується виконанням магістерської роботи. Це в університетах Вайомінга, Невади – Рено, Нью-Джерсі. У більшості ВНЗ завершується навчання у магістратурі складанням комплексного іспиту.

Зазначимо, що у 13% навчальних планів передбачено стажування або проходження практики магістрантами.

Детальний аналіз навчальних планів засвідчив, що вони складаються з ретельно підібраних практичних курсів, які охоплюють основні питання корпоративних фінансів, інвестиційного менеджменту, фінансового та управлінського обліку. Це готує учасників програми до ефективного прийняття рішень у галузі фінансів, роботи фінансовими аналітиками та експертами, професіоналами високого рівня.

Серед особливостей магістерських програм варто відзначити:

- навчання за модульною системою від одного до двох років;
- ґрунтовна підготовка в галузі сучасної теорії і практики інвестицій та фінансової політики корпорацій, а також навички аналітичного мислення, які є ключовими у прийнятті рішень в сучасній фінансовій індустрії;
- здобуття «сильної» бази знань в галузі фінансів, зокрема з фінансової теорії, стратегії, методології, аналізу та практики;
- прогресивні знання та практика у галузі фінансів, що практично втілюються у навичках, важливих для прийняття рішень в бізнесі;
- підготовка до іспиту CFA – рівень I;
- використання новітніх технологій і фінансового програмного забезпечення для проведення фінансового аналізу, оцінки аналізів, похідних ціноутворення та управління ризиками, торгівля цінними паперами, управління банком та аналізу злиттів;
- отримання практичного досвіду роботи з програмним забезпеченням: Excel, @RISK, BARRA, Trade Station, Stock Trak, Pro Banker, Trading Game, Trading Room. Це допомагає магістрантам розвивати технічні, аналітичні і дослідницькі навички, необхідні в роботі фахівцям XXI ст.;
- можливість вибору спеціалізації: фінансовий менеджмент, інвестиції та ін.;
- залучення професіоналів-практиків до розроблення навчальних програм, а також організації практичної підготовки майбутніх фахівців в галузі фінансів;
- програма «Магістр наук в галузі фінансів» поєднує фундаментальні та більш локалізовані знання у сфері фінансів, а також підкріплює ці знання найкращою міжнародною та національною практикою;
- багаторічний набір і працевлаштування у регіональних та національних фірмах, державних, місцевих і федеральних органах державної влади, а також провідних корпораціях у всьому світі.

У програмах визначено вимоги щодо підготовки магістрів в галузі фінансів. Магістранти повинні:

- продемонструвати знання і розуміння теоретичних принципів у межах змісту засвоєних курсів;
- продемонструвати знання та вміння використовувати сучасні кількісні та статистичні методи для вирішення економічних чи фінансових проблем;
- продемонструвати знання і розуміння теоретичних основ зі спеціалізації в рамках своєї дисципліни;
- поєднувати знання та ідеї для створення оригінальних досліджень;
- вміти вести презентації в усній формі для професійної аудиторії;
- вміти представити ідеї в письмовому вигляді для професійної аудиторії.

В досягненні цілей підготовки магістрів в галузі фінансів бізнес-школи дотримуються чотирьох основних принципів:

- зосередження на особистій взаємодії між студентами, викладачами та співробітниками;
- зосередження в трьох основних сферах: екологія та природні ресурси, підприємництво, етика;

- застосування методів інтерактивного навчання для посилення можливостей взаємодії студентів з бізнес-спільнотою;
- забезпечення студентів навичками, необхідними для професійних досліджень і працевлаштування.

Таким чином, вивчення американського досвіду стосовно підготовки магістрів в галузі фінансів показав, що їх готують за денними, заочними або дистанційними програмами. Магістр фінансів – це вузькоспеціалізована програма підготовки фахівців. Особливістю навчальних планів у ВНЗ США є те, що значна увага приділяється вивченню як блоку обов'язкових дисциплін, так і спеціалізованих курсів за вибором студентів, а також блоку дисциплін спеціалізації.

Зміст магістерських програм в американських ВНЗ спрямований на вивчення актуальних проблем сучасних фінансових ринків, корпоративних фінансів, міжнародних фінансів, теорії інвестицій, ризик-менеджмент, методів аналізу фінансових даних тощо. Велике значення в навчанні приділяють формуванню практичних навичок: випускники програми створюють власні індивідуальні проекти на основі реальних даних. Дуже часто ці проекти створюються на базі компанії, де магістранти проходять практику, і тут же втілюються у життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Засадна Х. О. Зарубіжний досвід підготовки фахівців банківської справи / Х. О. Засадна, Г. Т. Кравчук // Вісник Університету банківської справи НБУ: зб. наук. праць. – 2010. – № 3 (9). – С. 333–336.
2. American University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.american.edu/>
3. BENTLEY UNIVERSITY. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bentley.edu/academics/graduate-programs>
4. Brandeis University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.brandeis.edu/>
5. Florida International University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://business.fiu.edu/>
6. Louisiana State University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lsu.edu/>
7. The Johns Hopkins University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jhu.edu/>
8. The New School for Social Research. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newschool.edu/nssr/>
9. The University of Nevada, Reno. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unr.edu/business/>
10. The University of South Florida. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usf.edu/>
11. The University of Tampa. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ut.edu/>
12. The University of Texas-Ostin. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.utexas.edu/>
13. The University of Wyoming. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uwyo.edu/>
14. University of Delaware. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.udel.edu/>
15. University of Illinois at Urbana-Champaign. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www1.business.illinois.edu/>
16. University of Utah. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usu.edu/>
17. West Virginia University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wvu.edu/>